Neljapäev, 16. detsember 2021

P9_TA(2021)0511

Sunniviisiline töö Linglongi tehases ja keskkonnateemalised meeleavaldused Serbias

Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2021. aasta resolutsioon sunniviisilise töö kohta Linglongi tehases ja keskkonnateemaliste meeleavalduste kohta Serbias (2021/3020(RSP))

(2022/C 251/13)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Serbia kohta,

— võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Serbia Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut ([1]), mis jõustus 1. septembril 2013. aastal, ja Serbia kandidaatriigi staatust,

— võttes arvesse komisjoni 2021. aasta aruannet Serbia kohta, mis avaldati 19. oktoobril 2021. aastal (SWD(2021)0288),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioone,

— võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,

— võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et Serbiat, nagu iga riiki, kes soovib saada ELi liikmesriigiks, tuleb hinnata tema saavutuste põhjal ühinemiseks nõutavate kriteeriumide ja ühiste väärtuste täitmisel, rakendamisel ja järgimisel;

B. arvestades, et demokraatia, inimõigused ja õigusriik on ELi alusväärtused, mis on laienemis-, stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessides kesksel kohal; arvestades, et nendes valdkondades püsivate suurte probleemide lahendamiseks on vaja kestlikke reforme;

C. arvestades, et Serbia peab saavutama pöördumatuid tulemusi selliste väärtuste järgimisel, toetamisel ja kaitsmisel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine;

D. arvestades, et väljendusvabadus ja meedia sõltumatus on endiselt tõsised mureküsimused, millele tuleb esmajärjekorras tähelepanu pöörata;

E. arvestades, et Serbia suurendab suurte Hiina tööstusettevõtjatega sõlmitud lepingute arvu ja annab Hiinale üha rohkem õiguslikke privileege, isegi kui need on vastuolus ELi õigusega; arvestades, et Belgradi ja Pekingi vaheline välismaalaste tööhõivet käsitlev leping võimaldab kohaldada Serbias Hiina tööõigust; arvestades, et 2021. aasta märtsis avaldati pressis teateid töötajate väärkohtlemise kohta Hiina ettevõttes Zijin Mining, mis võttis 2018. aastal üle ühe Ida-Serbia vasekaevanduse, kuna töötajatelt võeti ära passid ja neid majutati ebakindlates tingimustes;

F. arvestades, et Põhja-Serbias Zrenjaninis asuva Hiina rehvitootmisettevõtte Linglong Tire vastu on esitatud tõsiseid süüdistusi seoses 500 Vietnamist pärit töötaja töötingimustega; arvestades, et need süüdistused hõlmavad inimõiguste rikkumisi, inimkaubandust ja tingimusi, mis võivad ohustada inimeste tervist ja elu; arvestades, et töötajate passid konfiskeeriti; arvestades, et töötajate lepingud Linglong Tire'i tehases sisaldavad õigusnormide rikkumisi, mis näitavad, et palga, puhkuse ja tööaja osas on toimunud tööalane ärakasutamine, mis on vastuolus Serbia tööseaduse kohaldatavate eeskirjadega;

([1]) ELT L 278, 18.10.2013, lk 16.

G. arvestades, et hiljuti teatati kõikjal Serbias laialt levinud keskkonnateemalistest meeleavaldustest kahe seaduse – rahvahääletuste ja rahvaalgatuse seaduse ning maa sundvõõrandamise seaduse – kiire vastuvõtmise taustal; arvestades, et viimati nimetatud seadus avab ruumi vastuolulistele välisinvesteeringute projektidele, nagu Rio Tinto kaevandus, millel on keskkonnale suur mõju; arvestades, et Serbia kodanikud kasutasid oma põhiõigust rahumeelsele kogunemisele; arvestades, et tugevates süüdistustes on rõhutatud, et politseijõud rikkusid oma kohustust kaitsta kodanike elu, õigusi ja vabadusi ning õigusriiki; arvestades, et politsei kasutas tugevat jõudu ja vahistas mitu meeleavaldajat; arvestades, et meeleavaldajaid ründasid tuvastamata relvastatud rühmitused, huligaanid ja buldooserid;

H. arvestades, et Serbia valitsus tegi otsuse võtta maa sundvõõrandamise seadus parlamendimenetlusest tagasi pärast seda, kui president oli selle uuesti läbivaatamiseks saatnud; arvestades, et valitsus analüüsib seadust ja teeb muudatusi pärast ulatuslikku avalikku arutelu; arvestades, et 10. detsembril 2021 võttis rahvuskogu vastu rahvahääletuste ja rahvaalgatuse seaduse muudatused, mis puudutavad allkirjade sertifitseerimist ja allkirjade kontrollimise tasu kaotamist;

I. arvestades, et nii seoses Linglong Tire'i tehase kui ka keskkonnateemaliste meeleavaldustega on esitatud väiteid meediatöötajate, aktivistide, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide hirmutamise ja füüsiliste rünnakute kohta nende vastu;

J. arvestades, et Serbiaga peetavate ühinemisläbirääkimiste 4. teemavaldkond avati 14. detsembril 2021 valitsustevahelisel konverentsil;

1. väljendab sügavat muret umbes 500 vietnamlase väidetava sunniviisilise töö, inimõiguste rikkumise ja inimkaubanduse pärast Hiina Linglong Tire'i tehase ehitusplatsil Serbias;

2. nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud uuriksid juhtumit hoolikalt ja tagaksid tehases põhiliste inimõiguste, eelkõige töötajate õiguste austamise, esitaksid ELile uurimise järeldused ja võtaksid süüdlased vastutusele; kutsub Serbia ametivõime üles võimaldama valitsusvälistele organisatsioonidele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele, ELi ametnikele ja muude rahvusvaheliste organisatsioonide ametnikele vaba, sisulist ja takistamatut juurdepääsu Zrenjaninis asuvale Linglong Tire'i tehasele ning Vietnami töötajate majutusrajatistele; nõuab tungivalt, et Euroopa Liidu delegatsioon Serbia Vabariigis jälgiks tähelepanelikult neid protsesse ja 500 Vietnami töötaja saatust;

3. kutsub Serbiat üles parandama kooskõla ELi tööõigusega, võtma vastu uue streigiõiguse seaduse, tegelema deklareerimata töö probleemiga ning parandama kontrollimeetmete järelevalvet käsitlevat õigusakti, et viia see vastavusse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni asjaomaste konventsioonidega, mille Serbia on ratifitseerinud;

4. väljendab sügavat muret tõsiste korruptsioonijuhtumite ja õigusriigiga seotud probleemide pärast keskkonna valdkonnas, üldise läbipaistvuse puudumise ning keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise pärast taristuprojektide puhul, sealhulgas Hiina investeeringute ja laenude abil ning selliste rahvusvaheliste ettevõtete kaudu nagu Rio Tinto; märgib sellega seoses, et ELiga ühinemise läbirääkimistel avati 4. teemavaldkond „Roheline tegevuskava ja kestlik ühenduvus"; kutsub ELi ja Serbia ametivõime üles reageerima keskkonnateemalistel meeleavaldustel väljendatud õiguspärastele muredele ja läbirääkimiste käigus neid probleeme viivitamata käsitlema;

5. väljendab muret Hiina kasvava mõju pärast Serbias ja Lääne-Balkani riikides; kutsub Serbiat üles tugevdama õigusnormidele vastavuse nõuet seoses Hiina äritegevusega; rõhutab, et Serbia töö- ja keskkonnaõigust tuleks kohaldada ka riigis tegutsevate Hiina ettevõtete suhtes;

6. väljendab sügavat muret äärmuslike ja huligaanirühmituste kasvava vägivalla pärast rahumeelsete keskkonnateemaliste meeleavalduste vastu; peab kahetsusväärseks, et politsei kasutab meeleavaldajate vastu ülemäärast jõudu; mõistab hukka huligaanide vägivaldse käitumise rahumeelsete meeleavaldajate suhtes; mõistab teravalt hukka rahumeelse kogunemise põhiõiguse mis tahes rikkumise; rõhutab, et kogunemisvabadus on inimõigus; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud uuriksid nõuetekohaselt hiljutisi massimeeleavaldusi, mille käigus politsei väidetavalt ületas oma volitusi või ei suutnud kaitsta meeleavaldajaid vägivalla eest ega kaitsta nende inimõigust rahumeelsele kogunemisele; kutsub Serbia ametivõime üles mõistma avalikult hukka huligaanide tegevuse meeleavaldajate vastu;

7. mõistab sellega seoses hukka ka huligaanirühmituste rolli süüdimõistetud sõjakurjategija Ratko Mladići fresko kaitsmisel Belgradis ning vastavad vahejuhtumid, mis on paljastanud tihedad sidemed huligaanide ja politsei vahel; väljendab muret ametivõimude ilmse soovimatuse pärast tagada fresko alaline eemaldamine, seistes vastu nii elanike soovidele kui ka omavalitsuse ametlikele otsustele;

8. väljendab muret piiratud aja ja ruumi pärast, mis on antud rahvahääletuste ja rahvaalgatuse seaduse ning maa sundvõõrandamise seaduse muudatuste avalikuks aruteluks; võtab teadmiseks otsuse maa sundvõõrandamise seadus tagasi võtta ja läbi vaadata ning rahvahääletuste ja rahvaalgatuse seaduse vastuvõetud muudatused;

9. peab kahetsusväärseks pikaajalist meedia kallutatuse suundumust ning piiride hägustumist riigiametnike, politsei ja parteipoliitikute tegevuse vahel; peab kahetsusväärseks, et meediavabadus on vähenenud ja sagenenud on solvav keelekasutus, hirmutamine ja isegi vaenukõne parlamendi opositsiooniliikmete, sõltumatute intellektuaalide, valitsusväliste organisatsioonide, ajakirjanike ja prominentsete isikute aadressil, sealhulgas võimuerakondade liikmete poolt, kelle puhul kohustus kohelda kõiki meedia esindajaid austusega on äärmiselt tähtis; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud võtaksid viivitamata meetmeid väljendusvabaduse ja meedia sõltumatuse tagamiseks ning tagaksid eespool kirjeldatud juhtumite nõuetekohase uurimise;

10. märgib murega, et kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja valitsusvälistel organisatsioonidel tuleb tegutseda keskkonnas, mis ei ole avatud kriitikale; mõistab hukka valitsuse rahastatud telekanalis aset leidnud hiljutised rünnakud Serbia ühendatud opositsiooni juhi Marinika Tepići vastu, mis olid tingitud viimase etnilisest päritolust; palub Serbia ametiasutustel peatada kodanikuühiskonna ja sõltumatu meedia tegevusruumi vähendamine ning tagada, et neil oleks võimalik tegutseda piirangutevabalt, sh nii, et neid organisatsioone ei hirmutata ega kriminaliseerita; nõuab tungivalt, et ametiasutused kujundaksid võimalikult kiiresti õhkkonna, mis toetab kõigi kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevust;

11. palub komisjonil ja Euroopa välisteenistusel tihendada koostööd kodanikuühiskonna, valitsusväliste organisatsioonide ja kohapealse sõltumatu meediaga ning neid rohkem toetada; kinnitab taas oma toetust Euroopa demokraatlike poliitiliste sihtasutuste tööle Serbia demokraatlike protsesside tugevdamisel ja uue poliitiliste liidrite põlvkonna kasvatamisel;

12. kutsub Serbia valitsust üles töötama tõhusate ja kontrollitavate põhireformide läbiviimise nimel ning tegelema struktuuriliste reformide ja puudustega õigusriigi, põhiõiguste, meediavabaduse, korruptsiooni tõkestamise ning demokraatlike institutsioonide ja avaliku halduse toimimise vallas;

13. väljendab heameelt asjaolu üle, et ELi liikmesus on jätkuvalt Serbia strateegiline eesmärk ja et see kuulub valitsuse prioriteetide hulka; ergutab Serbia ametivõime näitama avalikus arutelus aktiivsemalt ja ühemõttelisemalt oma pühendumust ELi väärtustele ning ootab Serbialt nii sõnades kui ka tegudes selget ja ühemõttelist pühendumist, et täita nähtaval ja kontrollitaval viisil oma kohustusi ELiga ühinemise protsessis;

14. loodab, et läbirääkimiste alustamisega 4. teemavaldkonna „Roheline tegevuskava ja kestlik ühenduvus“ (14., 15., 21. ja 27. peatükk) üle saavutatakse uus hoog ELi standardite täielikuks rakendamiseks;

15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Serbia.